

Nr 37.

Av herr **Elofsson, Gustaf, m. fl.**, om avskaffande av kvarlåtenskapsskatten.

1947 års riksdag beslöt att införa en särskild skatt på kvarlåtenskap. Förslag härom hade framlagts av 1945 års skatteberedning. Dess förslag ut-sattes emellertid för hård kritik av remissinstanserna. Skatteberedningen motiverade förslaget därmed att det skulle innebära en uppskjuten för-mögenhetsbeskattning, eftersom förmögenheterna redovisades mycket ofull-ständigt vid deklarationerna och förmögenhetsskatten därigenom blev för låg. Samhället hade därför en skuld att fordra av förmögenhetsägarna. Vidare framhölls, att de stora förmögenheterna endast kunnat bildas därigenom att ägaren under sin livstid åtnjutit större inkomster än som socialt sett kunde anses berättigat.

Tankegången, att förmögenhetsägarna hade en skuld till staten vid sin bortgång, var emellertid allt för stötande för rättsmedvetandet, och då-varande finansministern fann sig i propositionen till 1947 års riksdag föran-låten att motivera den föreslagna nya skatten ur allmänna avvägningssyn-punkter. Arvsbeskattningen kunde inte undantagas vid den allmänna skärpning av skattetrycket i jämförelse med förkrigstiden, som han ansåg nödvändig. Kvarlåtenskapsskatten betydde enligt finansministerns mening icke någon kapitalkonfiskation utan måste anses nödvändig för att täcka statens utgifter.

Vid flera tillfällen har i riksdagen yrkats, att kvarlåtenskapsskatten skall avskaffas. Dessa yrkanden ha emellertid inte vunnit riksdagens bifall. I avsikt att uppnå en framkomlig väg för kvarlåtenskapsskattens avveckling yrkades i motionen nr 5 i första kammaren år 1952, att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle begära utredning och förslag angående avskaffande av kvarlåtenskapsskatten och att eventuellt som kom-pensation härför en skärpning av arvsskatten på större förmögenheter skulle genomföras.

Bevillingsutskottet avstyrkte dock även denna motion. I motiveringen för avslaget sökte utskottet gendriva de anmärkningar, som riktats mot kvarlåtenskapsskatten. Enligt utskottets mening hade denna skatt icke haft de negativa verkningar på företagsamheten och det ekonomiska framåt-skridandet, som ofta påståtts. Med hänsyn till den relativt korta tid skatten tillämpats ansåg sig utskottet dock icke kunna draga några säkrare slut-satser av dess verkningar. Utskottet hävdade också, med hänvisning till de

undersökningar som företagits av 1947 års bevillningsutskott, att jordbruket icke särskilt hårt kommer att drabbas av skatten. 1947 års utskott hade funnit att huvuddelen av kvarlåtenskaperna efter yrkesverksamma jordbrukare icke var av en sådan storlek att den kunde anses utgöra någon mera väsentlig utgiftspost i den avlidnes bo. Om gränsen för skatteplikten höjdes i enlighet med det förslag Kungl. Maj:t förelagt riksdagen i propositionen nr 213, fanns det enligt utskottets mening alltjämt ingen anledning till något annat bedömande. I fråga om svårigheterna att erlägga skattebeloppet anförde utskottet att dessa svårigheter beaktats genom särskilda bestämmelser om rätt till anstånd med skattens erläggande och om möjlighet att till viss del betala skatten med skuldebrev eller aktier. Utskottet ansåg till sist att påståendena, att kvarlåtenskapsskatten skulle sakna statsfinansiell betydelse, icke voro hållbara. För budgetåret 1949/50 hade skatten inbringat 31,8 milj. kronor och för budgetåret 1950/51 24,4 milj. kronor. Utskottet kunde inte dela uppfattningen att i nuvarande statsfinansiella läge dessa skatteintäkter skulle kunna undvaras.

Vi kunna för vår del icke dela 1952 års bevillningsutskotts uppfattning om kvarlåtenskapsskattens verkningar. Erfarenheterna ha visat, att denna skatt utgör en hämsko på sparandet och företagsamheten. Med hänsyn till att jordbruket är en särskilt kapitalkrävande näring är det ofrånkomligt att skattens verkningar bli relativt hårdare för jordbruket än för andra näringar. Större delen av jordbrukets kapital är bundet vid den förvärvskälla jordbruksfastigheten utgör och kan endast till ringa del lösgöras ur denna. En alltför stor skattebelastning i samband med dödsfall kan i många fall leda till att gården inte kan bevaras i släktens ägo, vilket ur sociala synpunkter måste anses betänkligt. Ett anstånd med betalningen av skatten eller möjligheten att till viss del betala densamma med skuldebrev eller andra värdepapper löser ju ingalunda problemet. Skatten måste ju i alla fall förr eller senare betalas. Om arvingarna måste sätta sig i skuld för att betala kvarlåtenskapsskatten, så kan detta ju ingalunda underlätta deras strävan att behålla gården i släktens ägo. Beträffande skattens statsfinansiella verkningar måste det ju anses uppenbart, att årliga intäkter av cirka 20 à 30 milj. kronor inte kunna utöva någon betydande inverkan på budgetutfallet. Dessa summor äro inte större än att de väl rymmas inom felmarginalerna för budgetberäkningarna. Att behålla kvarlåtenskapsskatten av statsfinansiella skäl är enligt vår mening icke motiverat. Dess avskaffande kan knappast få någon nämnvärd inverkan på det statsfinansiella läget. Då kvarlåtenskapsskatten icke står i överensstämmelse med hävdvunnen rättsuppfattning, och den i praktiskt avseende är otymplig, kan slutsatsen icke bli någon annan än att den bör avvecklas. Som kompensation för ett avskaffande kan man möjligen tänka sig en skärpning av arvsskatten, framför allt på de större förmögenheterna. Ur både ekonomiska och sociala synpunkter är en skärpning av arvsbeskattningen, om detta anses nödvändigt, att föredra framför ett bibehållande av kvarlåtenskapsskatten.

Då någon ingående utredning av kvarlåtenskapsskattens verkningar icke företagits och då riksdagen avvisat förslag om kvarlåtenskapsskattens omedelbara avskaffande, synes det vara lämpligt att frågan om en reform av arvsbeskattningen blir föremål för en utredning i huvudsaklig överensstämmelse med vad som här anförts.

Med anledning av vad som sålunda anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag angående avskaffande av kvarlåtenskapsskatten och eventuellt som kompensation härför en skärpning av arvsskatten på större förmögenheter.

Stockholm den 20 januari 1953.

G. Elofsson.

Fritiof Karlsson.

Karl Persson.

Patrick Nilsson.